

son 10 yılın çıkmış soruları

ezgi bakçay

Günümüzde çağdaş sanat imgeci ve metinsel olmaktan uzaklaşıp gerçeğe yaklaşmanın özne merkezci olmayan biçimlerini araştırıyor. Bu tavır nesneyi öne çıkaran yeni felsefi yaklaşımların geliştiği bir dönemle örtüşüyor. Kant sonrası felsefenin özne ve nesne; düşünce ve varlık arasındaki ilişkiyi özne merkezli temelden kuran tavrına karşı tezler gelişiyor. Nesneler artık sadece kullanım değerleri ve sembolik anlamları ile değil bizzat kendi varlıklarıyla, insan zihninden bağımsız bir gerçekliğin yeniden düşünülmesi için ontolojik birer ihtimal olarak felsefeye ve sanata yol gösteriyorlar. Nesneler özerkliklerini kazanırken kendi gerçeklikleri içinde birbirleriyle ilişki kuruyor, kendi hikayelerini anlatıyorlar. Nesne yönelimli bu ontoloji özneyi tahtından indirmeye kararlı görünüyor. Damla Sari'nin Son 10 Yılın Çıkmış Soruları başlıklı sergisinde işte bu çağdaş düşüncenin izleri var. Onun işlerinde de nesneler bakıyor, dokunuyor, iz sürüyor, öfkeleniyor, acı çekiyor, naz yapıyor, şakalaşıyorlar. Sahiplerinin yerine ve onlara rağmen kendi ömürlerini sürüyorlar. Onların da kendi zamanları var.

Serginin omurgasını "nesnenin bakışı" ve "nesne olarak bakış" kavramlarının oluşturduğunu düşünebiliriz. Nesnelerin bakış taşıyıcısı olmaları ve bakışın bizzat bir nesne olarak gözden bağımsızlaşması Lacan'cı psikanalizin temel tartışmaları arasında yer alır. Nesne belli bir görüş noktasına konumlanmış özne için görüntüye dönüşür ama özne de nesnenin nazını altındadır. Hatta o henüz

bakmadan önce, çoktan görülmüştür. Damla Sari'nin işlerinde kullandığı nesneler de görürler, izler ve takip ederler. Hatta onlar bizzat gözden kurtulmuş bakışın gövdeleridir. Sanatçı özne bu bakışı teninde hisseder. Ve nazardan korunmak için iki zıt yöntem geliştirir; ya kendini örter, perdeler ya da soyunur, gözün tam bebeğine yerleşir.

Serginin merkezinde Hitchcock sinemasındaki evleri hatırlatan Sen Anlat Ben Dinliyorum başlıklı enstalasyon var. Sanatçının çocukluğuna tanıklık etmiş bir mobilyanın çatlaklarından sızan sis ve şimşek sesi tüm mekana hakim oluyor. İçinden dışarı yayılan duman serginin tüm anlam dünyasını kuşatıyor. Bu herhangi bir mobilya değil ailenin ilk esyası, bir vitrin. Göstermek, sergilemek için olduğu gibi saklamak, gizlemek için de kullanılan bir nesne. Ailenin gösterişli sır kutusu. Nihayet bütün sırlar, aile sırrı değil midir? Bu nesnenin şimşekler çakan bakışlarından korkmuş bir çocuğun, mobilyanın içinde bir yerlerde saklandığını düşünebilirsiniz ama onu göremezsiniz. Yağmur çocuğu saklar. Görürsem Söylerim'de ise bu tehditkar bakışı evcilleştirmek için ailesinin "gözüne girmeye" soyunur çocuk. Göz biçiminde, kendi üstüne kapanmış gövdesini bakışın ona yöneldiği çukura, yuvaya yerleştirir. Artık bir yetişkin olduğu için saklambaç oyununda ebe olma sırası ona gelmiştir. Hayatın tüm sırlarını iyice saklaması için beklerken son on yıldan geriye saymaktadır.

Damla Sari'nin nesne bakışına odaklandığı işlerinden bir diğeri 5 Dakikaya Hazırım. Cindy Sherman ile duygudaşlığını hissettiğimiz bir video. Sanatçı yüzüne yapıştırdığı yılan kavını cimbrizla temizlemeye çalışıyor; Soymakta olduğu derinin ardından izleyicinin gözlerinin içine bakarken soğukkanlı ve gururlu; Ellerindeki tül eldivenlerin zarafeti bezdirici uğraşın verdiği acıya kayıtsızlığını belgeliyor. Bu kez bakış altındaki özne "olduğumu zannettiğiniz şey değilim" diye meydan okuyor. Videoda dakikalarca süren rutin eylem izleyiciyi kendi bakışı üzerine düşünmeye sürüklüyor: Mahrem bir şeye hakkım

olmadan bakarken yakalanmışım ve bakmaya devam ediyorum. Üstelik beklentilerimi karşılamayan bir donuklukta, özdeşleşme imkanı tanımayan bir yabancılikta, dışarıda, askıda tutuluyorum. Belki de bu işin gösterdiği şey kadının soyulma/soyunma eylemi değil, yöneldiği görüntü tarafından kısıvrak yakalanan röntgenci bakışın kendisidir.

Nesne bir kez daha bağımsızlığını ilan ediyor: 5 Dakikaya Hazırım videosunda kullanılan eldiven cam bir muhafaza içinde, üzerindeki pullarla canlı ve cansız arası bir tür ceset etkisi yaratıyor. Varla yok arasında incecik tül eldiven elden kurtulmuş. Geçmişte kalmış bir dokunuşun nesneleşmiş hali olarak, utançtan, gınahtan, aşktan, acıdan muaf olan nesnenin zaferini duyuruyor.

Gelsin Yüzüne de Söylerim'de de benzer bir şey oluyor. Alçak bir platformun üzerine yerleştirilmiş üç farklı klasik ahşap sandalyeden oluşan kinetik bir yerleştirme. Sandalyeler mekana giren izleyiciyi takip etmek için başlarını çeviriyorlar. Sahiplerinin sokakta oturmak için kullandığı yaşlı ve dedikoducu sandalyeler geleni geçeni izlemeyi adet edinmiş yaşlı kadınların ısrarlı bakışlarını nesneleştiriyor. Sandalyeler izleyiciyi izlenen, ısrarla gözlenen ve yargılanan bir konuma yerleştiriyor. Gelsin Yüzüne de Söylerim'le karşılaştıktan sonra sıradan gündelik nesnelerin size dik dik baktığını hisseder oluyorsunuz. Artık bir sandalye gördüğünüzde onun da sizi gördüğünü düşünmeden edemiyorsunuz.

"İstanbul'a ilk taşındığım gün rüyamda bir iş yaptığımı gördüm. İşin ismini 'Yas Evinde Naz Yapan Çocuk' koyuyordum. Uyandığımda bu isimle bir iş üretme kararı aldım. Yaşlı bir sandalye bulmak istedim. Eski, olgun ve kemikleri küçük görünen bir sandalye aramaya başladım. İskeleti diğer üretimlerimde kullandığım sandalyelere nazaran daha küçük olsun istedim.

Mahalleimde bulunan eskicinin önünden geçerken tam olarak hikayemin nesnesini bulduğumu hissettim. Süreç benim için garip ilerledi çünkü bu nesnenin geçmişi tam olarak benim kurmaca hikayem ile aynıydı. Sandalyenin eski sahibi 90 yaşında bir kadındı. Torunu ve torunun eşi bütün eşyaları bu antikacıya satmıştı. Rüyamın izini sürdüm, bir nesneye ulaştım. Nesnenin geçmişinin izini sürdüm rüyama geri döndüm."

Bir eskicide, sokak ortasında ya da bir rüyada yakalıyor sanatçıyı nesneler. Hatta ona musallat oluyorlar. Sanatçı da onlara kendi öykülerini anlatma, karakterlere bürünme, oyun oynama kabiliyeti veriyor. Tekniğin olanaklarını nesnelere kullanım değerleri dışında nitelikler kazandırma için seferber ediyor. İşlerine koyduğu karşıt anlamlı, çok anlamlı isimlerle sözcükleri de nesnelerin emrine veriyor.

Büyükünce Ne Olacaksın? yine sanatçının yoluna çıkmış bir nesnenin hikayesi. Damla Sari bir dolap ve içindeki palet olarak kullanılmış raftan yola çıkarak oluşturmuş hikayeyi. Bu bir ressam olamaz demiş kendine. Ailesinin "düzenli maaşın olsun, sigortan olsun" öğütlerine uymuş, eli ekmek tutsun diye boyadan, fırçadan uzak tutulmuş bir çocuk olmalı. Şimdi ona doğru baktığınızda yüzünüze plastik su tabancasını çevirecek olan bu nesne bir çocuğun savunmasızlığının ve hayallerini korumak için sarf ettiği nafiye çabanın heykeli. O çocuk çoktan büyüdü, belki de öldü ve hayalleri de eşyalar da çoktan satıldı ama dolapta sıkışıp kalmış daha ağır akan, yoğun bir zaman, dolabın zamanı burada duruyor.

Nihayet son 10 yılda çıkmış en zor sorulardan biri geliyor: "Suyun Zamanı Nasıl Dururdu?" Havadan Sudan mavi kadifeden cansız bir peyzaj, natürmort, durgun su. İnsanın üzerine ağır mavi kadife bir perde olarak yığılan zaman, ayakları dibinde yaşanmış ve bitmiş bir ömür gibi birikiyor. Nesnelerin öyküsü insan öznenin zamanının nesneleşmesiyle simdiilik son buluyor.



görürsem söylerim | fine art baskı, 70x100 cm, 2022

gelsin yüzüne de söylerim

Kinetik Yerleştirme
108 x 150 x 50 cm
2019



İktidar, güç,
yerleşiklik,
mülkiyet,
toplumsal ya da
bürokratik konum
gibi kavramların
tüm ağırlığını
olanca gücüyle
taşıyan bu
sandalyeler,
eşlikçileri sinsi
göz(cü) ile birlikte
izleyiciyi izlenen,
ısrarla gözlenen ve
yargılanan bir
konuma
yerleştiriyor.



sen anlat ben dinliyorum

Video Enstalasyon
201 x 204 x 37 cm
2022

“ nihayet
bütün sırlar,
aile sırrı
değil midir? ”



İstanbul'a ilk taşındığım gün rüyamda bir iş yaptığımı gördüm. İşin ismini "Yas Evinde Naz Yapan Çocuk" koyuyordum. Uyandığımda bu isimle bir iş üretme kararı aldım. Yaşlı bir sandalye bulmak istedim. Eski, olgun ve yaşlı görünen bir sandalye aramaya başladım. İskeleti diğer üretimlerimde kullandığım sandalyelere nazaran daha küçük olsun istedim. Mahallelerde bulunan eskicinin önünden geçerken tam olarak hikayemin nesnesini bulduğumu hissettim. Süreç benim için garip ilerledi çünkü bu nesnenin geçmişi tam olarak benim kurmaca hikayem ile aynıydı. Rüyamın izini sürdürüm bir nesneye ulaştım. Nesnenin geçmişinin izini sürdürüm rüyama geri döndüm.



yas evinde naz yapan çocuk

Kinetik Enstalasyon
143 x 180 x 140 cm
2022



günahı boynuna

Fine Art Baskı
50 x 89 cm
2022

Kadın, tüm tanımları reddeden yenilenen ve bu günahın içine sıkıştıran zırhını parçalamaktadır. Bu alternatif gerçekler ile yeniden var olmak isteyen kadının hikayesidir.



son 10 yılın çıkılmış soruları **damla sari**

5 dakikaya hazırım
senanlat bendinliyorum
havadan sudan
gelsin yüzüne desöylerim
yasevinden azyapan çocuk
hediye paketini olsun mu?
günahı boynuna
büyüylene olacaksın?
görsem söylerim



Büyüyünce Ne Olacaksın? yine sanatçının yoluna çıkmış bir nesnenin hikayesi. Damla Sari bir dolap ve içindeki palet olarak kullanılmış raftan yola çıkarak oluşturmuş hikayeyi. Bu bir ressam olamaz demiş kendine. Ailesinin “düzenli maaşın olsun, sigortan olsun” öğütlerine uymuş, eli ekmek tutsun diye boyadan, fırçadan uzak tutulmuş bir çocuk olmalı. Şimdi ona doğru baktığınızda yüzünüze plastik su tabancasını çevirecek olan bu nesne bir çocuğun savunmasızlığının ve hayallerini korumak için sarf ettiği nafile çabanın heykeli. O çocuk çoktan büyüdü, belki de öldü ve hayalleri de eşyalar da çoktan satıldı ama dolapta sıkışıp kalmış daha ağır akan, yoğun bir zaman, dolabın zamanı burada duruyor.



büyüyünce ne olacaksın?

Kinetik Enstalasyon
102 x 38,5 x 32,5 cm
41 x 51,5 cm
2022



Nesneyi satın alıp evime getirdim. İncelemeye başladığımda içinde palet olarak kullanılmış rafı gördüm. Eski sahibinin bir ressam olduğunu düşünmedim. Ailelerimizin "düzenli maaşın olsun, sigortan olsun" öğütlerine mensup mesleklerden birine mecbur bırakılmış bir çocuk gördüm. Tanımadığım fakat hissettiğim bu kişinin rafını, yani hayallerini arkasına koyup çocuk haliyle onu korumaya almasını hedefledim.

“suyun
zamani
nasıl
dururdu?”

havadan sudan

Kinetik Enstalasyon
180 x 85,5 x 71,5 cm
2022





hediye paketi olsun mu?

Fine Art Baskı
70 x 75 cm
2022

Otoportre
yerleştirmesinde
üzerime yığılan su
imgesi zamanımı ve
hareketimi
durdurmaktadır.
Zamanın durması ile
ilgili düşündüğümde
suyun zamanı nasıl
dururdu acaba diye
hep kendime
sormuşumdur. Sanki
zaman suya
hükmedemezmiş gibi
hissediyorum.
Sanıyorum bu
bağlamda düşünmek;
su, zaman ve ölüm
olgularını bir yerde
toplayıp üzerime yığıldı.

“olduğumu
zannettiğiniz
şey değilim!”

5 dakikaya hazırım

Video Enstalasyon
14'32"
2022



Bir yılın kılığında
gelen Aşk'ı önce
bertaraf etmekte
sonra da onun
saldığına inanılan
zehrinden
arındırılmaktadır
kadın. Kadın, tüm
tanımları reddeden
yenilenen ve bu
günahın içine
sıkıştıran zırhını
parçalamaktadır.
Bu alternatif
gerçekler ile yeniden
var olmak isteyen
kadının hikayesidir.

“utançtan,
günahtan,
aşktan,
acıdan muaf
olan nesnenin
zaferi...”



SERİ KATALOĞU

KURATÖR
Neyla Adukk

NETİCİ
Ezgi Başar

PROJE KOORDİNATÖRÜ
Naren Aray

TASARIM
CPA Advertising Agency

FOTOĞRAFLAR
Emir Özkanlı

BASKI
Sancay Matbaacılık

ART ON İSTANBUL

KURUCULAR
Nil Duman, Özgür Duman

DİREKTÖR
Özgür Duman

SATIS DİREKTÖRÜ
Neyla Adukk

KURUMSAL PROJE VE
İD. GELİŞTİRME DİREKTÖRÜ
Ekin Kocaeli

ARTİSTİK DİREKTÖR
Burcu Filizoglu Pekin

DİREKTÖR YARDIMCISI
Duygu Tokat

LOJİSTİK
Adem Çayhan

YARDIMCI HİZMETLER
Neyla Adukk

Bu katalog, Serisi için yapılan birleşik bir sergiye ait eserlerin
Ezgi Başar, Naren Aray, Ekin Kocaeli, Nil Duman, Özgür Duman,
Burcu Filizoglu Pekin, Duygu Tokat, Adem Çayhan ve Ekin Kocaeli
tarafından hazırlanmıştır.

Bu katalog, Serisi için 10.000 TL'ye kadar olan eserlerin
ART ON İSTANBUL ile gerçekleştirilen "Serisi için 10.000 TL'ye kadar olan eserlerin"
sergisi için hazırlanmıştır.

Bu katalog, Serisi için 10.000 TL'ye kadar olan eserlerin
ART ON İSTANBUL ile gerçekleştirilen "Serisi için 10.000 TL'ye kadar olan eserlerin"
sergisi için hazırlanmıştır.